

Αγιορείτες Νεοησυχαστές Πατέρες

[Ορθοδοξία](#) / [Άγιον Όρος](#) / [Σύγχρονες Πνευματικές Μορφές](#)

[Γέροντας Μωυσής Αγιορείτης \(†\)](#)

Μετά την αναγέννηση τού 18ου αιώνας, με τη δράση του νεοησυχαστικού κινήματος τών λεγομένων Κολλυβάδων, και πρωτεργάτες τους οσίους Παΐσιο Βελιτσκόφσκυ (+1794), ο οποίος ως άλλος Γρηγόριος Σιναΐτης (+1346) εργάζεται μεταφραστικά και Ιεραποστολικά σε όλα τα Βαλκάνια-Νικόδημο τον Αγιορείτη (+1809), τον σοφό διδάσκαλο και νέο Γρηγόριο Παλαμά (+1359)· Μακάριο Νοταρά και πρώην Κορίνθου (+1805), τον άλλο Ιερό Φώτιο (+899)· και Αθανάσιο Πάριο (+1813), τον ακαταμάχητο υπερασπιστή των ορθών δογμάτων, ως άλλο άγιο Μάρκο τον Ευγενικό (+1445), έχουμε μία χορεία ενάρετων φίλων της νοεράς προσευχής. Με πρώτους τους εξόριστους Ιεροπρεπείς Κολλυβάδες πού εργάσθηκαν πλούσια σε νησιά του Αιγαίου και άλλους τόπους και μετέφεραν σε πολλά λαϊκά στρώματα την ευωδία του αθωνικού αρώματος, πού λέγεται νοερά άθληση, νοερά προσευχή, ευχή του Ιησού, δηλαδή ή επανάληψη του ονόματος· Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με, και με μερικές μικρές παραλλαγές. Παρακάτω θα δούμε μερικούς Αγιορείτες νεοησυχαστές

πατέρες.

Το 1851 συγγράφεται ή «Νηπτική θεωρία» περιέχουσα «λόγους είκοσιν Ανωνύμου τινός αγιορείτου Απελπισμένου επικληθέντος, εν οίς ακριβώς, άφ' ών διά της πείρας έμαθε και έπαθε, τον τρόπον της ενάρξεως και οδηγίαν της προοδεύσεως και απλανή τελείωσιν τής ατελούς νοεράς εργασίας, τής, παρά των θεσπέσιων Οσίων Πατέρων άνωθεν παραδομένης, καλούμενης νοεράς προσευχής, ίνα εκ προχείρου έχωσιν οι ποθούντες εισελθείν εις τον ιερόν αγώνα ταύτης της συντόμως (δι' αγώνων) εισαγωγής εν τη επουρανίω Χρίστου του Θεού Βασιλεία». Με τον απλό αλλά γλαφυρό τρόπο του, ο αφιλόδοξος, ταπεινός, ανώνυμος συγγραφέας -μερικοί τον ταυτίζουν με τον διάσημο ησυχαστή παπα Χαρίτωννα τον ερημίτη (+1906)- θέλει να βοηθήσει τους εργάτες της προσευχής και λέγει πώς θα προετοιμασθούν γι' αυτή: «Η παντοτινή νηστεία, η άμετρος κακοπάθεια και ταλαιπωρία του σώματος, η υπερβολική ταπείνωσις». Ο ταπεινός, συνεχίζει να λέει και να επιμένει, «έχει την καρδίαν του τεταπεινωμένην και συντετριμμένην από την βίαν της ευχής, ευθύς οπού ήθελεν εμβή μέσα εις την εκκλησίαν, πάραυτα τον αρπάζει και τον περικυκλώνει μία αληθινή και ζωηρά ευλάβεια εις τον Θεόν και εις τα θεία- και τόσον τον περικυκλώνει η θεϊκή ευλάβεια, ώστε οπού και αυτός ο ίδιος καταλαμβάνει την ενέργειάν της, διότι του φαίνεται πλέον και είναι πεπεισμένος ότι στέκεται όχι εις την επίγειον ταύτην εκκλησίαν, αλλά του φαίνεται από την χαράν του ότι στέκεται εις την άνω Ιερουσαλήμ».

Ο ιερομόναχος Αρσένιος ο Πνευματικός (+1846) ήταν από τη Ρωσία κι έζησε μία εικοσιπενταετία με αυστηρότατη άσκηση σε κελλιά της μονής Ιβήρων και αλλού. Τετάρτη και Παρασκευή είχε τέλεια ασιτία και τις υπόλοιπες ήμερες μονοφαγία και για πολλά έτη το φαγητό του ήταν αλάδωτο. Ο νυκτερινός ύπνος του ήταν

πολύ ολιγόωρος και κοιμόταν καθιστός. Ασκούσε επιμελημένα τη νοερά προσευχή. Οι θείες λειτουργίες του ήταν πάντα ένδακρεις. Αγαπούσε να μιλά, αν ποτέ μιλούσε, μόνο για την προσευχή. Προτιμούσε να δίνει παρά να παίρνει. Υπέφερε πραγματικά όταν τον τιμούσαν οι άνθρωποι. Τον ίδιο τρόπο ζωής και ασκήσεως είχε και ο υποτακτικός του Νικόλαος (+1840). Οι μαθητές του δεν άντεχαν τη μεγάλη του φτώχεια. Το μόνο πού επέμενε ήταν η τήρηση του κανόνος της προσευχής, η συνεχής μνήμη του Θεού, η επίκληση του αγίου ονόματος του. Η κοίμηση του ήταν οσιακή.

Ο Γέροντας Ιωάννης (+1843) ήταν κι αυτός Ρώσος στην καταγωγή. Μαθήτευσε για ένα διάστημα στον διάσημο στάρετς όσιο Παΐσιο Βελιτσκόφσκυ στη μονή Νεάμτς της Μολδαβίας, πού είχε περίπου χίλιους μοναχούς. Ο στάρετς δεχόταν όσους υπέμεναν τις στερήσεις μαζί του, μόνο και μόνο για ν' αυξάνονται τα στόματα πού θα υμνούσαν προσευχόμενα τον Θεό. Κύριο έργο του στάρετς, καθώς λέγει ο Γέροντας Ιωάννης, ήταν η διδασκαλία της καθαρότητας της καρδιάς και του νου, διά της αδιάλειπτου ευχής του Ιησού. Ο Ιωάννης έκοψε το δάκτυλο του, για να μη τον χειροτονήσουν και χάσει την ηρεμία της αγαπημένης του προσευχής. Έζησε επί έτη στην αθωνική έρημο εργοχειρώντας και προσευχόμενος. Να πώς περιγράφει την κατάσταση του ο ίδιος: «Την καρδιά μου επλημμύρισε ανέκφραστη χαρά και η προσευχή άρχισε να ενεργεί μόνη της. Τόσο με γλύκανε, πού δεν με άφηνε να κοιμηθώ. Κοιμόμουν μία ώρα καθημερινώς και μάλιστα καθιστός- και πάλι σηκωνόμουν, σαν μη μου χρειαζόταν ο ύπνος- «εγώ καθεύδω και η καρδιά μου αγρυπνεί» ... Γεννήθηκαν μέσα μου ανέκφραστη αγάπη και δάκρυα- αν θέλω, μπορώ να κλαίω ασταμάτητα ... Συχνά το βράδυ σηκώνομαι να διαβάσω το ψαλτήρι, λέγω την προσευχή του Ιησού και πέφτω σε έκστασι. Δεν γνωρίζω που βρίσκομαι- είμαι στο σώμα η εκτός του σώματος δεν ξεύρω· μόνον ο Θεός το γνωρίζει. Όταν συνέρχομαι ήδη χαράζει».

Ο Γέροντας Δανιήλ (+1879) έζησε σ' ερημικά μέρη του Αγίου Όρους με Γέροντα σκληρό και δύσκολο και με πολλές στερήσεις, στον οποίο έκανε άκρα υπακοή. Στους ελάχιστους επισκέπτες του, μετά την τελευταία του Γέροντα του, έλεγε: «Μόνον ελπίζω στο έλεος του Θεού και στις προσευχές του Γέροντα. Με τί άλλο θα μπορούσα να δικαιωθώ;». Αυτό έλεγε συχνά: «Ζητώ μόνον το έλεος του Θεού και σ' αυτό αποκλειστικώς ελπίζω». «Όσοι επέμεναν να τον συμβουλεύονται τους έλεγε: «Όταν ο άνθρωπος ευρίσκεται σε δυσκολία, στρέφεται με δάκρυα στον Θεό κι εκείνος τον παρηγορεί...». Άλλοτε έλεγε: «Όποιος δοκίμασε τους καρπούς της ησυχίας μπορεί να μείνη στην αυτοσυγκέντρωσι και στην προσευχή περισσότερο από τρεις ήμερες...»

Ο ιερομόναχος Ευστράτιος ο Τραπεζούντιος οκταετής προσήλθε να μονάσει στη

μονή Σουμελά του Πόντου. Μετά εικοσαετή εκεί παραμονή κι αφού χειροτονήθηκε ιερέας και επισκέφθηκε τα Ιεροσόλυμα ήλθε στο Άγιον Όρος στη Σκήτη των Καυσοκαλυβίων. Το τυπικό του ήταν: τρεις χιλιάδες μετάνοιες κάθε νύχτα και η ευχή αδιάλειπτη. Το τυπικό του αυτό ήταν ισόβιο. Η σπηλιά πού ζούσε έμοιαζε με τάφο, σκοτεινή και κλειστή, για να επιμηκύνει τη νύχτα και να καλλιεργεί την προσευχή. Κοιμόταν μία ώρα την ημέρα, σχεδόν όρθιος. Λειτουργούσε καθημερινά. Νήστευε συνέχεια. Σ' ένα των μαθητών του, πού ζούσαν πλησίον του, αλλά σε άλλον τόπο, πριν τον θάνατο του είπε, πώς του δόθηκε τέτοια προσευχή, ώστε και κατά την ώρα του ύπνου η καρδιά του προσεύχεται. Ο Γέροντας προσευχόταν καθιστός η όρθιος, έκλινε την κεφαλή λίγο προς το στήθος και πρόφερε σιγά, με κατάνυξη και προσοχή την ευχή, προσηλώνοντας το νου στα λόγια της ευχής και συγκρατώντας την αναπνοή, ώστε αυτή να εναρμονίζεται με την κίνηση του νου. Τον κοσμούσε και το διορατικό χάρισμα. Προσευχόμενος είχε κι ένα μεγάλο μανδήλι, για τα πολλά και θερμά του δάκρυα και βρισκόταν σε κατάσταση πνευματικής ανυψώσεως.

Ένας σπουδαίος εργάτης της νοεράς προσευχής υπήρξε ο Γέροντας Βαρνάβας Αγιοβασιλειάτης (+1905). Οι αγρυπνίες του ήταν συχνές και ολονύκτιες και μόνο με το κομποσχοίνι. Ακόμα μεγαλύτερος βιαστής ήταν ο Γέροντας του Ναθαναήλ. Σε συμβουλές του προς μοναχό ησυχάζοντα κατά μόνας, μεταξύ άλλων σπουδαίων, γράφει: «Όταν ενεργήσει η ευχή, έρχονται τα δάκρυα, η χαρά, η κινήσις και ο ανακαινισμός της καρδιάς. Αλλά μη τα έχης διά τίποτε, ούτε να τα καταφρονής, αλλά με απλότητα λέγε «Κύριε Ιησού Χριστέ...» καθότι φωτισμός είναι ο Θεός ... Όταν δε κάθησαι εις την ευχήν και ο νους σου φεύγει και δεν δύνασαι να κάμης ευχήν, σήκω από το κάθισμα σου και μη λυπηθής πώς δεν δύνασαι να κάμης ευχήν, αλλά μάλιστα να είσαι χαρούμενος. Εάν πάλιν το πονηρόν πνεύμα σε δέση και δεν δύνασαι να κάμης διόλου ευχήν, κάμε άλλην πνευματικήν εργασίαν, και εάν δεν δύνασαι κάμε σωματικήν υπηρεσίαν, και να έχης προσοχήν εις τον εαυτόν σου και να μη συγχύζεσαι ποτέ, πάντοτε χαρούμενος να είσαι και όχι λυπημένος, διότι όλοι οι άγιοι με την πραότητα εβάδισαν. Διάβαζε και εξακολούθησον καθώς σε είπον και θέλει περνά η ημέρα σου χωρίς να την καταλαμβάνης...».

Μεγάλος αγωνιστής υπήρξε και ο Γέροντας του γνωστού παπα Σάββα του Πνευματικού του Μικραγιαννανίτη (+1908) Γέρων Ιλαρίων ο Γκουρτζής (+1864), πού από μικρός ήταν ασκητής στην πατρίδα του την Γεωργία. Στο Άγιον Όρος έζησε στις μονές Ιβήρων και Διονυσίου και στην έρημο. Πολλές σπηλιές έγιναν κατοικία του. Πότιζε τα βράχια με δάκρυα και τηρούσε ακριβή σιωπή. Είχε πολλές δαιμονικές επιθέσεις, οι όποιες όμως τον άφησαν απτόητο. Η προσευχή του θαυματουργούσε. Οι μακρές νηστείες του τον άφηναν ημιθανή. Αγαπούσε πολύ την ησυχία και την αδιάλειπτη προσευχή και με την ευλογία του Πνευματικού, για ένα

μεγάλο διάστημα διετέλεσε έγκλειστος. Στα γεράματα του χρησιμοποιούσε αλυσίδες ως κρεμαστήρες για τις πολύωρες αγρυπνίες του. Οι επιθανάτιοι λόγοι του ήταν: «Δόξα τω Θεώ! Ήθελα μαρτυρικό θάνατο, αλλά ο Κύριος δεν με αξίωσε. Μου έστειλε όμως ασθένεια, πού μπορεί να είναι κάτι περισσότερο από μαρτύριο, αν την υπομείνω με καρτερία και πίστη στο θείο θέλημα». Μετά την εκταφή του τα οστά του ευωδίασαν.

[page_end]

Ο όσιος Αντίπας ο Μολδαβός (+1882) από νέος είχε θείες εμπειρίες στην προσευχή του και έτσι αποφάσισε να γίνει μοναχός, διερχόμενος από μεγάλους και πολλούς πειρασμούς. Με τις συμβουλές αγίων Γερόντων και διάφορους ασκητικούς πόνους καλλιέργησε συστηματικά τη νοερά προσευχή. Έζησε για τρία έτη στη μονή Εσφιγμένου και μετά αποσύρθηκε στην βαθύτατη έρημο. Είχε Ιδιαίτερη αγάπη στην Παναγία, όπως κι όλοι οι ησυχαστές. Ο ζήλος του ήταν πάντοτε συνετός. Το αθωνικό τυπικό διατήρησε σ' όλη του τη ζωή κι όταν βρέθηκε μακριά από το προσφιές του Άγιον Όρος. Καρπός της νήψεώς του ήταν μία γλυκύτητα πού πάντα είχε, κατά τον αββά Ισαάκ τον Σύρο. Αγαπούσε τη μόνωση, την ησυχία, τη σιωπή και την ευχή κι όταν ήταν μετοχάρης στον κόσμο. Τις αποφάσεις και τις μετακινήσεις του προετοίμαζε με μεγαλύτερη άσκηση και προσευχή. Καταλήγοντας στη μονή Βαρλαάμ δόθηκε όλος στη φίλη του προσευχή. Την απερίσπαστη προσευχή του συνόδευαν πυκνά και θερμά δάκρυα. Η ταπείνωση, η αυτομεμψία, η υπομονή, η ανεξικακία τον στόλιζαν και τον χαρίτωναν. Μόνη του περιουσία η αθωνίτικη εικόνα της Παναγίας. Αναχώρησε της παρούσης ζωής προσευχόμενος στη Θεοτόκο.

Ο διάσημος ασκητής του Άθωνα Χατζηγιώργης (+1886) ο Καππαδόκης από μικρός κι αυτός αγάπησε εγκάρδια την άσκηση και την προσευχή, όπως και την Υπεραγία Θεοτόκο, η οποία πολύ τον βοήθησε. Στο Άγιον Όρος πρωτοήλθε στη μονή Γρηγορίου. Αργότερα πήγε στη σκήτη των Κουσοκαλυβίων, υπό την έμπειρη διδαχή του συμπατριώτη του πνευματικού Νεοφύτου (+1860), ο οποίος του έδωσε κανόνα να ζει παρά την σπηλιά του οσίου Νήφωνα. Κατόπιν πήγαν στην Κερασιά και καθιέρωσαν συνεχή, πολυετή, αυστηρή νηστεία με παντοτινό αλάδωτο φαγητό. Η σιωπή, η υπακοή, η ασιτία, η ευχή, η ταπείνωση, η αγάπη, τον κοσμούσαν. Για ν' αποφεύγεται η φλυαρία στη συνοδεία του, όταν ήταν όλοι μαζί σε κάποιο διακόνημα, έλεγε δυνατά την ευχή. Η ζωή τους ήταν μια συνεχόμενη Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Η χαρμολύπη τους χαρακτήριζε. Η διακριτική αγάπη του Χατζηγιώργη βοήθησε πολλούς. Φάρμακα είχαν τα θεία μυστήρια. Η αλουσία του, τα βρώμικα και κουρελιασμένα ρούχα του έκρυβαν μία καθαρή καρδιά, πού αγαπούσε τη νήψη. Εκοιμήθη μόλις μετέλαβε των άχραντων μυστηρίων.

Ο μακάριος παπα Χαρίτων ο Πνευματικός (+1906) έγινε μοναχός στα Μετέωρα, κατόπιν πήγε στο Σινά και μετά στην έρημο του Αγίου Όρους. Κοιμόταν λίγο και στο στασίδι, έτρωγε μια φορά την ημέρα, και λάδι μόνο το Σαββατοκύριακο. Αγαπητοί του τόποι τα σπήλαια των αγίων της μείζονος περιοχής των Κουσοκαλυβίων. Επρόκειτο για ησυχαστή, σιωπηλό, φιλήσυχο, εγκρατή, ταπεινό και φιλομαθή. Μελετητής και μιμητής αγίων, υμνογράφος και συναξαριογράφος. Έγραφε: «Την αγρυπνίαν αγάπα, νηστείαν, δάκρυα, εύχας και ψαλμωδίας, και Γραφών την μελέτην, γενού ταπεινόφρων και γαληνός, και τον τύφον απόρριπτε,

μη σε νικήση ο φθόνος και των παθών, ακρασία η ψυχόλεθρος». Ο πόλεμος του πειρασμού νικιόταν με την επίκληση της Παναγίας. Σπάνια εξήρχετο στα τέλη του βίου του του κελλιού του. Έχοντας διαρκή τη μνήμη του θανάτου, τη μνήμη του Θεού, αναχώρησε για το ανεπίστροφο ταξίδι των ουρανών, καθώς έγραφε, προσευχόμενος.

Ο Γέροντας Δανιήλ ο Κατουνακιώτης ο Σμυρναίος (+1929) αγαπητούς του οσίους είχε τον Ιωάννη της Κλίμακος και τον Ισαάκ των Ασκητικών, ως και τους Κολλυβάδες. Μετά τον μονασμό του στις μονές Αγίου Παντελεήμονος και Βατοπεδίου πήγε στα πάντερπνα Κατουνάκια, όπου επεδόθη στην άσκηση, στη μελέτη και την προσευχή. Η πενία του έγινε πλούτος και η ησυχία φίλη κι αφορμή πνευματικής αγαλλιάσεως. Η εξωτερική ησυχία του έγινε και εσωτερική και καλλιεργούσε τον κήπο της αγαθής καρδιάς του με την ευχή του Ιησού, πού τον γέμιζε ευφροσύνη. Η αλληλογραφία του με άγιες μορφές και οι συγγραφές του φανερώνουν περίτρανα τον θείο φωτισμό και τη χάρη του, τη διάκριση του και τη σοφία του, όπως για παράδειγμα η επιστολή του προς μοναχό περί νοεράς προσευχής, πού αποδεικνύει την πατερική του γνώση, την κατάκτηση της ευχής, τη διάκριση και διόραση.

Ο Αθηναίος Καλλίνικος ο ησυχαστής ο Κατουνακιώτης (+1930) αγαπούσε ιδιαίτερα τη Φιλοκαλία των ιερών νηπτικών πατέρων.

Αγαπούσε επίσης πολύ την ησυχία, τη μόνωση, την άσκηση, τη σιωπή και την ευχή,

όπως όλοι άλλωστε οι ησυχαστές. Η νηστεία, η εγκράτεια, η αγρυπνία, ο κόπος, τα δάκρυα δεν ήταν λόγια και ιδέες, αλλά πράξεις και βιώματα, ως λέγει ο αββάς Θαλλάσιος· «νους εγκρατούς, ναός του Αγίου Πνεύματος». Η απλότητα, η ταπεινότητα κι η αγαθότητα τον στόλιζαν. Η εκούσια και μεγάλη του άσκηση κορυφώθηκε με τον τέλειο εγκλεισμό του στο κελλί του επί τέσσερις και πλέον δεκαετίες. Η αυτοφυλάκισή του δεν είχε άλλο λόγο παρά την καλύτερη καλλιέργεια της ευχής του Ιησού. Η αμεριμνησία, το απερίεργο, το ευκατάλυκτο, τ' ολιγόλογο η σιωπηλό, συνόδευσαν τη διάπυρη ευχή του. Θεοφώτιστος, διακριτικώτατος, φιλάδελφος, χαριτωμένος ο Γέροντας Καλλίνικος, αξιώθηκε της θέας του Θαβωρείου φωτός, κι οι υποτακτικοί του τον έβλεπαν μερικές φορές να λάμπει. Πολέμησε τους αιρετικούς ονοματολάτρες κι έγινε ακραιφνής διδάσκαλος της νοεράς αθλήσεως. Η τελευταία επίγεια ήμερα του ήταν η 6η Αυγούστου, η λαμπρή εορτή της Μεταμορφώσεως, το Πάσχα των ησυχαστών.

Ο Γέροντας Γαβριήλ Διονυσιάτης (+1983) έλεγε περί του μοναχού Ισαάκ (+1932) της μονής του: «Ήτο τύπος απλότητος, ακριβείας και ευλάβειας, σιωπηλός και απερίσπαστος εν παντί... υπόδειγμα εις όλους τους πατέρας». Ο ευλαβέστατος μοναχός Λάζαρος (+1974), της αυτής μονής, έγραφε περί αυτού, όταν ήταν μαζί στο Κάθισμα των Αγίων Αποστόλων: «Όταν ετελούσαμεν την ακολουθίαν του όρθρου οι δύο μας επί δυόμισυ ώρας με κομβοσχοίνι, μόλις ένα η δύο κομβοσχοίνια έλεγε με σιγανήν φωνήν την ευχήν εις κάθε κόμπον: «Κύριε Ιησού Χριστέ, Υιέ του Θεού, ελέησον ημάς». Εις το τρίτον κομβοσχοίνιον εθερμαίνετο η καρδιά του από θείον έρωτα και ζήλον και δεν μπορούσε να κράτηση τον εαυτόν του για να ομιλή σιγά. Εφώναζε, λοιπόν, την κάθε λέξιν με διάπυρον ζήλον και αγάπην, ως να είχεν ενώπιον του τον Χριστόν και τον παρακαλούσε, ως κυλιόμενος εις τους πόδας του...». Τις νύχτες περνούσε κλαίγοντας για τις αμαρτίες του και για όλο τον κόσμο. Πρόθυμος πάντοτε στο διακόνημά του, στην ακολουθία, στον κανόνα του, για ν' αποδεικνύει ότι οι ησυχαστές υπάρχουν και στα κοινόβια, αγωνιζόμενοι μυστικά και γενναία.

[page_end]

Ο Γέροντας Γαβριήλ Καρουλιώτης (+1968) υπήρξε αυστηρός ασκητής τών Καρουλίων, άνθρωπος βαθειάς μετάνοιας, βίας κι αγωνιστικότητας. Φίλος θερμός τής μελέτης τών ασκητικών πατέρων, εχθρός τής οκνηρίας, αετός υψιπέτης, κατά τον άγιο Εφραίμ τον Σύρο, ως ακτήμων, εραστής τής ησυχίας, ευφρόσυνος ησυχαστής, ένδοξος άδοξος, κατά τον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο. Σκληρός στον εαυτό του, νηστευτής, φυγόκοσμος, ως στρουθίον. Δεν περπατούσε, όταν περπατούσε, στα κακοτράχαλα μονοπάτια, αλλ' ήταν σαν να πετούσε, λιπόσαρκος, προσευχόμενος, σκυμμένος πάντα στον εαυτό του, απερίεργος, προσέχοντας την

εσωτερική νηνεμία και καθαρότητα στην ωραία ησυχία τής αγιότεκνης κι αγιότροφης ερήμου. Ερημίτης τών βράχων, μεταξύ ουρανού και γης, καθώς έλεγε. Στους επισκέπτες του αντί να τους μιλά, τους διάβαζε κάτι από τή Φιλοκαλία. Τον θάνατο περίμενε με χαρά. Μετάλαβε και ανεπαύθη ειρηνικά. Επρόκειτο περί ηρωικού μοναχού.

Λίγο πιο κάτω από την ασκητική παλαίστρα τού Γερο Γαβριήλ έμενε ένας άλλος γενναίος αθλητής τού Χριστού, ο Κωνσταντινουπολίτης και πρώην Σταυρονικητιανός προϊστάμενος Γέροντας Φιλάρετος (+1962), ο οποίος προσεποιείτο και τον διά Χριστον σαλό για να ταπεινώνεται. Το άσημο και φτωχό ασκητήριό του θεωρούσε ανάκτορο. Το κελλί του θύμιζε πιο πολύ μνήμα. Είχε αφεθεί πλήρως στα χέρια τού Θεού, μη φροντίζοντας για τα γήινα. Την περιφρόνηση θεωρούσε έπαινο. Για την καθαρότητα τού νου του μόνο νοιαζόταν. Ήταν, κατά τ' όνομα του, αληθινός φίλος τής αρετής. Αγαπούσε κι αυτός τή Θεοτόκο πολύ. Δάκρυζε στίς ψαλμωδίες και τους ψάλτες θεωρούσε αγγέλους. Όλη του η ζωή ήταν μια δέηση. Η ευχή είχε γίνει ένα με την αναπνοή του. Εκοιμήθη χαρούμενος, αφού άκουσε από τους Δανιηλαίους το Άξιον Έστι.

Ο Γέροντας Παΐσιος (+1994) στό ωραίο βιβλίο του «Αγιορείτες πατέρες και αγιορείτικα» αναφέρει αρκετές μορφές ησυχαστών, όπως τον παπα Τύχωνα (+1968), πού για «εργόχειρο» του είχε τις μετάνοιες και την ευχή, συγκάτοικους

αγγέλους και αγίους και τή δοξολογία αέναη, έως τή μακαρία τελευτή του- τον Γέροντα Ευλόγιο (+1948), μαθητή τού Χατζηγιώργη, πού τηρούσε το αυστηρό τυπικό τής συνεχούς νηστείας και τής αέναης προσευχής κι είχε συχνές δαιμονικές επιθέσεις· τον Γέροντα Κοσμά τον Παντοκρατορινό (+1970), πού συνδύαζε πάντοτε την εργασία με την ευχή, με δάκρυα πότιζε τον κήπο τής μονής και τής ψυχής του- τον Γέροντα Πέτρο (+1958), πού διακρινόταν για την απλότητα και την ευλάβεια του, την αδιάλειπτη προσευχή, πού τού ήταν αυτενέργητη, και πού συχνά άκουγε γλυκίες ψαλμωδίες αγγέλων και τον έλουζε το άκτιστο φως· τον Γέροντα Αυγουστίνο (+1965), πού στα τέλη του η ζωή του ήταν πλημμυρισμένη θεία οράματα, προσευχές κι αέναα δάκρυα και κατά την εκδημία του έλαμψε το πρόσωπο του- και αρκετούς άλλους.

Ο ίδιος ο Γέροντας Παΐσιος ζούσε και χαιρόταν τή συνεχή ευλογία τής προσευχής, ασκούμενος ταπεινά και προσευχόμενος πολύωρα και καθημερινά για τις ανάγκες του πονεμένου κόσμου με μεγάλη αγάπη. Έλεγε: «Όταν ο άνθρωπος έχει την πνευματική του υγεία και απομακρύνεται από τους ανθρώπους, για να βοηθήσει περισσότερο και τους ανθρώπους με την προσευχή του, τότε όλους τους ανθρώπους τους θεωρεί αγίους και μόνο τον εαυτό του θεωρεί αμαρτωλό». Άλλοτε πάλι έλεγε: «Αν θέλεις να πιάσεις τον Θεό, για να σε ακούσει όταν προσευχηθείς, γύρισε το κουμπί στην ταπείνωσι, γιατί σ' αυτή τή συχνότητα πάντα εργάζεται ο Θεός και ζήτησε ταπεινά το έλεός του».

Ο Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής (+1959) αγωνίσθηκε κι έφθασε σε υψηλά μέτρα θεωρίας, μετά μακρά και πολύμοχθη άσκηση. Οι πολύτιμες επιστολές του διασώζουν εύγεστο μέλι τής πνευματικής του κυψέλης: «Αρχή τής πορείας προς την καθαρά προσευχή, είναι η μάχη προς τα πάθη. Είναι αδύνατο να γίνει πρόοδος στην ευχή Όσο ενεργούν τα πάθη. Παρ' όλα αυτά δεν εμποδίζεται η παρουσία τής χάρης τής προσευχής, αρκεί να μην υπάρχει αμέλεια και κενοδοξία». Άλλου έγραφε: «Όλη τή νύχτα προσεύχομαι και φωνάζω: Κύριε, η σώσε όλους τους αδελφούς, η σβήσε και εμένα. Δέν θέλω τον παράδεισο μόνος»! Αυτή είναι η αληθινή αγάπη τών μοναχών και η μεγαλύτερη ιεραποστολή, κοινωνική προσφορά και φιλανθρωπία.

Ο Γέροντας Σωφρόνιος (+1993) είναι ο θεολόγος τής προσευχής και ο προσευχόμενος θεολόγος, νηπτικός πατήρ, εξαίσιος άνθρωπος. Μας λέγει- η προσευχή είναι κοινωνία Θεού, διάλογος με τον Θεό, ομολογία τής αδυναμίας μας, επίσκεψη Θεού- η θεοεγκατάλειψη μας ωριμάζει- η σιωπή του Θεού μας

φρονηματίζει

και μας κάνει να υπομένουμε και να επιμένουμε, μας μαθαίνει να προσευχόμεστε-συνάντηση Θεού, γνώση Θεού, η αληθινή μετάνοια. Στο περίφημο βιβλίο του «Περί προσευχής» γράφει: «Κατά την επίκλησιν του Ονόματος του Ιησού Χριστού. Κατ' εκείνην την ώραν ηναγκάσθη να διακόψω την επίκλησιν του Ονόματος: Η ενέργεια αυτού ήτο καθ' υπερβολήν ισχυρά. Η ψυχή άνευ λόγων, άνευ σκέψεων, εν τέλει εν τρόμω εκ τής εγγύτητος του Θεού. Τότε διηνοίχθη εις εμέ εν μέρει το μυστήριον τής ιερουργίας».

Ο Γέροντας Πορφύριος Καυσοκαλυβίτης (+1991) παντού όπου κι αν πήγε ήταν με το κομποσχοίνι. Οι πολλοί του λόγοι ήταν μέσα από την προσευχή και για την προσευχή: «Όταν είμαστε στη Χάρη τού Θεού, τότε η προσευχή μας γίνεται καθαρή». Άλλοτε έλεγε σ' ένα πνευματικοπαίδι του: «Ξέρεις πόσο μεγάλη δωρεά είναι το ότι μας έδωσε ο Θεός το δικαίωμα να του μιλάμε κάθε ώρα και στιγμή και σε οποιαδήποτε θέση κι αν βρισκόμαστε; Εκείνος μας ακούει πάντα. Αυτή είναι η μεγαλύτερη τιμή πού έχουμε». Να, πού μερικές φορές ησυχαστές συναντούμε και στην Αθήνα. Αλλά αυτό είναι το εξαιρετικά σπάνιο.

Ο Γέροντας Εφραίμ ο Κατουνακιώτης (+1998) είναι ο τελευταίος τών γνωστών κοιμηθέντων νεοησυχαστών Αγιορειτών πατέρων. Ασφαλώς και δεν εξαντλήσαμε διόλου τον ιερό αυτό κατάλογο με το παρόν άρθρο. Ο Θεός να βοηθήσει να επανέλθουμε. Ο παπα Εφραίμ με τή βιβλική μορφή του δίδασκε και δίχως να θέλει φανέρωνε τή μυστική του εργασία, τή μεγάλη του αγάπη στον αενάως επικαλούμενο Ιησού. Τα προσφιλή του θέματα ήταν κυρίως περί υπακοής και περί προσευχής. Η μεγαλύτερη μορφή αγάπης πρός τον Θεό και πρός τον πλησίον είναι διά τής προσευχής, έλεγε. Αγωνίσθηκε πολύ κι αξιώθηκε μεγάλων χαρισμάτων. Η ευχή του ας μας συνοδεύει, ως και όλων τών μνημονευθέντων παραπάνω.

Ο ησυχασμός είναι ανάγκη να μελετηθεί βαθειά σήμερα, πού τάσεις εκκοσμικεύσεως και κοινωνικής υπερδραστηριότητας, άκρατου και απροετοίμαστου ιεραποστολισμού και πληθώρας πρόχειρων παρεμβάσεων στον κόσμο, επηρεάζουν όχι μόνο το σώμα τής αγίας μητέρας μας Ορθοδόξου Εκκλησίας, αλλά και τον Ανατολικό Ορθόδοξο Μοναχισμό και μάλιστα τον αγιορείτικο. Η παράδοση τών σπλάχνων τού Αγίου Όρους πάντως παραμένει πιστεύουμε, ελπίζουμε και προσευχόμεστε, ανέπαφη και στα κοινόβια και στην έρημο. Καλούμεθα με κάθε κόστος και πολλές θυσίες να διατηρήσουμε τον ησυχαστικό χαρακτήρα τού Αγίου «Όρους, τον οποίο κυρίως έχει ανάγκη ο σύγχρονος κόσμος, παρά από οτιδήποτε άλλο, και πού θα τον έχει, θεωρούμε, μεγάλη ανάγκη και τον επόμενο αιώνα πού ανατέλει σε λίγο...

Πηγή: Περιοδικόν «Ο Όσιος Γρηγόριος», Τεύχος 24, σελ. 57-71, έκδοσις Ιεράς

Μονής Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους, Άγιον Όρος, 1999.

<http://bit.ly/2LYYrlc>